

Evijärveläinen sukutarina kertoo kansakunnan vaiheista

Suvi Hosionaho

Olavi Koivukangas: KOIVUKANGAS SÖDERENA SUKU EVIJÄRVELLÄ

Kustantaja: OK-Kirja, 2021
Kovakantinen, 188 sivua.

KUN koronasulut hiljensivät maailman keväällä 2020, tarttui professori Olavi Koivukangas vuosikymmenten aikana keräämänsä sukuaineistoon ja muokkasi sen kronologiseen, luettavaan muotoon. ”*Tämä ei ole sukukirja, vaan historiateos, jossa yhden suvun vaiheet on kytketty Suomen historiaan*”, hän toteaa esipuheessa.

Evijärveltä on löydetty 28 kivi-kautista asuinpaikkaa. Arvellaan, että kaksi lappalaisia verottanutta pirkkalaisyveljestä, Enakin pojat, olisi asettunut asumaan Inanlahteen noin 1 000 vuotta sitten; jo keskiajalla tai varhain uuden vuosituhannen alkaessa. Heidän mukaansa nimettiin Enaperä ja Inankylä, vaikka jälkimmäinen nimi on voinut tulla myös pikkunuo-
tuotasta. Söderenan talo on merkitty verokirjaan vuonna 1546, sama vuosiluku on kirjoitettu Koivukankaan aitan katolla olevaan sukuviihiin. Oikeudenkäyntipöy-

täkirjoista Söderena-nimiä löytyy niin ikään 1500-luvulta alkaen.

Nuijasodasta Järviseutu selvisi melko vähällä. Suuret nälkävuo-
det kurittivat aluetta 1600-luvun lopulla, jolloin ihmisiä kuoli tai muutti pois ja talot autioituivat. Söderenan talossa vuosista selvitettiin kohtuullisesti. Suuri Pohjansota koetteli seutua, myös Evijärveä, kovin ottein vuosina 1713–1714. Silloin venäläiset surmasivat ihmisiä ja veivät erityisesti nuoria orjiksi. Söderenan suvustakin tiedetään viedyn ainakin yhden. Inalaiset pakenivat Ryytöörin saloille, mistä Koivukangas etsi piilopirttien paikkoja kesällä 2020 maakunta-arkeologi Janne Rantasen kanssa.

Tervasta tuli Pohjanmaan kulta, mikä toi alueelle varakkuutta. Tukki korvasi sen 1880-luvulta alkaen. Söderenan ja Norrenan talot olivat Järvisseudun varakaimpia. Kauppasuhteet rannikolle olivat tiiviit.

Ruotsalaismallinen rivikylä Isokylä, joka muodostui jopa 22 päät vastakkain olevasta talosta, hajosi isojakojen myötä. Se ehti käydä ahtaaksi. Matti Antinpoika Söderena siirsi pohjalaistalon koivu-
ja kasvavalle mäelle Inanlahden liepeille ja asettui sinne

päästyään vankilasta vuonna 1834. Tilan nimi Koivukangas otettiin myös suvun nimeksi. Pakkalan taloon jäi isännäksi Antti Antinpoika, mutta se päättyi Storkin suvulle tämän menehdyttyä traagisesti ja tilan jäätyä alaikäisille pojille.

KOIVUKANKAAN sukuun liittyy puukkojunkkaritarinoita 1500-luvulta asti. Kuuluu Ison-
talon Antti oli Söderenan sukua, ja tämä oli käynytkin Koivukankaalla serkkunaan tapaamassa. Tämä selvisi Olavi Koivukankaalle, ja hän toteaa katselleensa sen jälkeen isotupaa aivan uusin silmin; historia on tullut eläväksi. Joukkotappelut olivat Koivukankaan mukaan muodissa 1800-luvun puolivälissä ja kirjassa kerrotaankin Joutsenen miesten vierailusta Koivukankaalle: *Miehet syöksyivät toisensa kimppuun kuin nälkiintyneet, viikkokaupalla korvessa vaeltaneet sudet.*

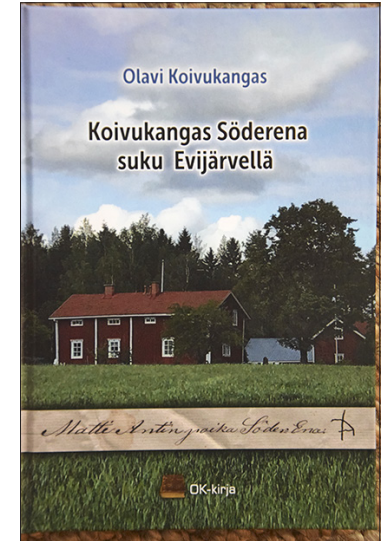
Koivukankaan talo toimi talo kievarinakin, etenkin talviaikaan sen katon alla majoittui Tampereelle tai Ouluun matkustavia, sillä tie kulki talon pihan lävitse. Kievarilaitoksen merkitys väheni 1920-luvulla ja se lakkasi 1930-luvulla autojen yleistyessä.

Siirtolaisuus on noussut Koivukankaan elämäntehtäväksi. Evijärveltäkin lähdettiin väen lisääntyessä ja toimeentulon heikentyessä Amerikkaan ja moni meni Neuvostoliittoonkin. Suvustakin moni lähti, eivätkä kaikki palanneet. Myös 1900-luvun sodat veivät väkeä suvusta ja sen ympäriltä.

Koivukankaan talo jaettiin neljän pojan kesken 1945, Olavi Koivukankaan Einari-isälle jäi vanha tupa. Olavi Koivukangas lunasti sen perikunnalta 2006, kunnosti rakennuksia ja perusti sukumuseon. ”*Sanoin, että tämä on pyhää maata eikä sitä voi myydä.*”

Kun miettii suvun tuhatvuotista historiaa, voi todeta, että suvun rakkauspaikkaan on ymmärrettävää, ja että sukupolvien jatkumo ja suvun vuosisatojen aikana tekemä työ on oikeutettu ylpeyden aihe. Koivukangas pyrkii siirtämään rakkauden ja innostuksen (kotiseutu)työhön myös nuoremmille polville.

Kirjaa voi suositella historiasta kiinnostuneille, mutta myös kenelle tahansa evijärveläiselle tai järviseutulaiselle. Samaistumis-
pintaa löytyy sotien jälkeen syntyneille etenkin Koivukan-

kaan vanhempien ja sisarus-
sarjan kokemuksista ja muiste-
loista. Kirjan loppuosassa päätetään kiertämään maailmaa Koivukankaan mukana, eletään kansainvälistymisen ja koulutautumisen aikaa, ja päädytään Siirtolaisuusinstituuttiin Peräseinäjoella. Siellä täytynee vierailta.

Kirjaa elävöittää runsas kuvitus. Lopussa on luettelo Matti ja Maria Koivukankaan jälkeläisistä.